

រាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា

ក្រសួងវប្បករ និងសាសនា

ឆ្នាំ ១៩៩៣-២០០១

Ministry of Cults and Religions
1993-2001

សារណាបក្ស

ថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់

និស្សិត : ជួរ គរី

សាក្រឹតាចារ្យដឹកនាំ : បណ្ឌិត ខៀវ ថាវិកា

បរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់ជំនាន់ទី ២

មុខជំនាញ គ្រប់គ្រងសាធារណៈ

ការពារ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៣

-សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ស៊ី ឈុំម៉ីន សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត សោម សុមុនី សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត សុខ ទួន ដែលបានជួយណែនាំផ្តល់គំនិតល្អៗ តាំង ពីគ្រាដំបូងមក ។

-មន្ត្រីរាជការរបស់វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិដែលបានជួយរំលែកការងារក្នុងឱកាស សិក្សារបស់រូបខ្ញុំនេះ ។

-មិត្តរួមជំនាន់ទាំងអស់ដែលជួយចុះ គ្រប់បែបយ៉ាងក្នុងឱកាសសិក្សានេះ ។

-ឯកឧត្តម ថា សារេឡីន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការ និងសាសនា ដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យខ្ញុំបានធ្វើការសិក្សា ស្រាវជ្រាវនៅក្រសួងធម្មការ និងសាសនានេះរហូតចប់ចុងចប់ដើមក្នុងការសរសេរសារណានេះ ។

-ឯកឧត្តម ឈន អង្រែ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងធម្មការ និងសាសនាដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យខ្ញុំបាន ជួបសម្ភាសន៍ ព្រមទាំងបានចំណាយពេលដ៏មានតម្លៃជួយផ្តល់ យោបល់ និងកែលំអសារណានេះ ។

-លោក កាន់ សុខន លោក ខួន ទាំងចន្ទី លោក ខុន ភារា លោក អ៊ុន សុភារិទ្ធ លោក សេង ណាត លោក ខៀវ ចេញរុទ្ធស្យ លោក អ៊ី ណាន់ លោក មុន សារិន លោកស្រី ភេត សុភារិ លោកស្រី យ៉ឹម យូដាធន្ត លោកស្រី ស្រី ស៊ីមីម ព្រះមហា សេង សុមុនី ព្រមទាំងមន្ត្រីរាជការនៃក្រសួងធម្មការ និងសាសនាដែលបានជួយផ្តល់នូវឯកសារនានាដ៏មានតម្លៃ និងឆ្លៀតពេលដ៏មមាញឹកដើម្បីផ្តល់នូវបទសម្ភាសន៍ ដែលមានអត្ថប្រយោជន៍ក្នុងការ សរសេរសារណានេះ ។

-ឯកឧត្តម មិន យិន ឯកឧត្តម ថា កាន ប្រធាន-អនុប្រធាននៃគណៈកម្មការអចិន្ត្រៃយ៍រៀបចំបុណ្យជាតិ - អន្តរជាតិ ដែលឆ្លៀត ពេលដ៏មានតម្លៃដើម្បីផ្តល់បទសម្ភាសន៍ និងឯកសារដែលទាក់ទងនឹងក្រសួងធម្មការ ។

-អស់លោក លោកស្រី អ្នកនាងកញ្ញាដែលជាប្រធានបណ្ណាល័យ និងបណ្ណារក្ស គ្រប់បណ្ណាល័យទាំងអស់ ជា ពិសេសបណ្ណសារដ្ឋានជាតិ បណ្ណាល័យជាតិ បណ្ណាល័យពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ជាដើម ។

-លោកព្រឹទ្ធាចារ្យ វី សុភីរ ដែលបានជួយផ្តល់នូវបទសម្ភាសន៍ និងផ្តល់នូវ ឯកសារ មួយចំនួន ។

“ព្រះពុទ្ធសាសនាទទួលយកបានពហុបក្សក្រៃតែមិនទទួលយកពហុជម្លោះ”

សម្តេចព្រះសង្ឃរាជគណៈមហានិកាយ

ព្រះមហាសុមេធាធិបតី ទេព វង្ស ថ្ងៃទី ២ កក្កដា ២០០២

ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ប្រាសាទបន្ទាយឆ្មារ

Summary

Title : Ministry of Cults and Religions 1993-2001

Introduction

For a long time, Cambodia has adopted Buddhism and 95% of its people are Buddhist.

That is why, the Cambodian government, from its ancient time up to the present has created the Ministry of Cults so as to strengthen and well administrate Buddhism and other religions as well.

Chapter 1: History of the Ministry of Cults and Religions

I-History of the Ministry of Cults from 1945 to 1979

II-History of the Ministry of Cults from 1979 to 1992

III-Rebirth of Buddhism

IV-History of the Thammayuth

Chapter 2: Reestablishment of the Ministry of Cults and Structure

I-Establishment of the Ministry of Cults

II-Adoption of the name of Ministry of Cults and Religions

III-Structure of the Permanent Committee of the National Council Front for Salvation, Defense and Construction of Cambodia

IV-Structure of the Ministry of Cults from 1992 to 1994

V-Structure of the Ministry of Cults and Religions from 1994 to 2001

Chapter 3: Management and Relationship of the Ministry of Cults and Religions

I-Monks' training

II-Management of the institutions under the Ministry of Cults and Religions

III-Management on the other religions

IV-Relationship between the Monks and the Society

V-Budget of the Ministry of Cults and Religions

VI -Remaining difficulties

Conclusion

The Ministry of Cults and Religions should amend its sub-decree so as to work out all religious issues in a better way. At the same time, the Ministry should train its officials to upgrade their expertise in the matter. With regard to the Buddhist study, it should be done in accordance with the present social situation that is to say, when a Buddhist monk has left his monkhood, he can live with his occupational expertise. The monks shall at least finish the secondary education.

As for the quest, the monks should practice with the limit they are located, i.e sangkat, khan, with a well determined limit. This is a mean to avoid fraudulent monks that could be the cause of disorder and downgrading the faith. For their other faiths, their religious places shall be built in accordance with the number of their believers, not too big.

Another issues that the Royal Government shall take into account is that the appointment to the highest position shall go to any official who is a fervent Buddhist, instead of a renegade. The budget for this field shall be totally spent, once he has been approved by the Ministry of Economy and Finance, and the National Assembly. Once these recommendations could be worked out, the Buddhism would not have any fear of being downgraded.

ពាក្យប្រើជាអក្សរកាត់

(Abréviations)

អក្សរកាត់	ពាក្យពេញន័យ
ក.ជ.វ.ស.	ក្រុមប្រឹក្សាជាតិវណសិរ្ស
កធស.ប្រក	ប្រកាសរបស់ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា
ក.ធស.ស.វ.	សេចក្តីសម្រេច របស់ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា
កាតូ.	កាតូលិក
គ.ក.ទ.វ.ស.ក.	គណៈអចិន្ត្រៃយ៍ក្រុមប្រឹក្សាទូទាំងប្រទេសវណសិរ្សសាមគ្គីកសាង ការពារ មាតុភូមិកម្ពុជា
គ.ជ.ប	គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
- ដ -	ដដែល
ដ.ឯ.ម.	ដូចឯកសារមុន
នា.	នាយកដ្ឋាន
ប្រ.	ប្រូតេស្តង់
ផ.ស.ស.	ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប
វ.ជ.ប.ខ	រដ្ឋាភិបាលជាតិវិជ្ជាប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ
វ.វ.ជ.ក.	វណសិរ្សប្រទេសជាតិកម្ពុជា
វ.វ.វ.ជ.ក.	រាជរដ្ឋាភិបាលប្រទេសជាតិកម្ពុជា
B.I	Buddhist Institute
EdC	Etat du Cambodge
FUNCINPEC	Front d'Union Nationale pour un Cambodge Indépendant, Neutre et Coopératif.
GNPC	Gouvernement National Provisoire du Cambodge (juin-octobre 1993)
GRC	Gouvernement Royal du Cambodge
Ibid.	Ibidem = ici même
M.A	Master of Arts
op. cit.	opere citato = oeuvre citée
PRPK	Parti Révolutionnaire du Peuple du Kampuchea.
RPK	République Populaire du Kampuchea

មាតិកា

(Table des matières)

ទំព័រចំណងជើងI

ឧទ្ទិសស្នាដៃ.....II

សេចក្តីផ្តើមអំណរគុណ.....III

ពាក្យដែលមានសារៈសំខាន់.....V

សេចក្តីសង្ខេប.....VI

ពាក្យប្រើជាអក្សរកាត់.....VII

មាតិកា.....VIII

លំនាំដើម.....១

សេចក្តីផ្តើម.....២

ជំពូកទី ១

ប្រវត្តិ របស់ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា

I- ប្រវត្តិក្រសួងធម្មការ ពីឆ្នាំ ១៩៤៥-១៩៧៩.....៥

 ១-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការពីឆ្នាំ ១៩៤៥ ដល់ឆ្នាំ ១៩៥៣.....៥

 ២-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការនៅក្នុងសម័យប្រទេសបានឯករាជ្យពីបារាំងដែលជាអង្គការជាតិបុរាណ
 ឆ្នាំ ១៩៥៣- ១៩៥៥.....៧

 ៣- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការនៅក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម ១៩៥៥-១៩៧០.....៧

 ៤-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការក្នុងរដ្ឋាភិបាលលោក លន់ នល់ ១៩៧០- ១៩៧៥.....៩

 ៥-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការរបស់រណសិរ្សប្រធានជាតិកម្ពុជា (រ.រ.ជ.ក.).....១០

 ៦-របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ.....១០

II-ប្រវត្តិក្រសួងធម្មការ ឆ្នាំ ១៩៧៩-១៩៧២.....១១

 ១-ឆ្នាំ ១៩៧៩ ដល់ឆ្នាំ ១៩៨៩ របបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា.....១១

 ២-ឆ្នាំ ១៩៨៩ ដល់ឆ្នាំ ១៩៩២ របបរដ្ឋកម្ពុជា.....១២

III-ការរស់ឡើងវិញនៃវិញ្ញាណសាសនា.....១២

 ១-ព្រះពុទ្ធសាសនារស់ឡើងវិញ.....១២

 ២-ការបំបួសព្រះសង្ឃដំបូងបំផុតនៅកម្ពុជានាឆ្នាំ ១៩៧៩.....១៣

៣-តួនាទីរបស់ព្រះសង្ឃទាំង៧អង្គក្រោយពេលបំបួស.....១៥

៤-ការអនុញ្ញាតបំបួសកុលបុត្រក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា.....១៥

IV-ប្រវត្តិធម្មយុត្តិកនិកាយ.....១៦

១-ប្រវត្តិនៃការកើតធម្មយុត្តិកនិកាយ.....១៦

២-ការមកដល់នៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយនៅកម្ពុជាគ្រាដំបូង.....១៦

៣-ការកើតមានឡើងវិញម្តងទៀតនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយនៅកម្ពុជា.....១៧

៤-ការប្រតិបត្តិរបស់ធម្មយុត្តិកនិកាយ.....១៨

ជំពូកទី ២

ការកើតឡើងវិញនូវក្រសួងធម្មការ និងវេទនាសម្ព័ន្ធ

I-កំណើតក្រសួងធម្មការ.....១៩

១-សញ្ញាណដំបូងដែលបណ្តាលឱ្យកើតមានក្រសួងធម្មការ.....១៩

២-មូលហេតុដែលនាំឱ្យកើតច្បាប់ក្រសួងធម្មការ.....១៩

៣-ច្បាប់ឆ្នាំ ១៩៩២.....២០

II-ការឱ្យឈ្មោះក្រសួងធម្មការ និងសាសនា.....២១

១-ច្បាប់ឆ្នាំ ១៩៩៦.....២១

២-ការបង្កើតក្រសួងធម្មការ និងសាសនា.....២១

៣-ច្បាប់រៀបចំក្រសួងធម្មការ និងសាសនាឱ្យដំណើរការ.....២១

III-វេទនាសម្ព័ន្ធរបស់គណៈអចិន្ត្រៃយ៍ ក្រុមប្រឹក្សាទូទាំងប្រទេស រណសិរ្សសាមគ្គី កសាង
 ការពារ មាតុភូមិកម្ពុជា (គ.ក.ទ.វ.ស.ក).....២២

១-សមាសភាព គ.ក.ទ.វ.ស.ក.....២២

២-អង្គការលេខស្ថាប័នដឹកនាំ គ.ក.ទ.វ.ស.ក.....២២

IV-វេទនាសម្ព័ន្ធក្រសួងធម្មការនៅឆ្នាំ ១៩៩២- ១៩៩៤.....២២

១-រដ្ឋមន្ត្រីឆ្នាំ ១៩៩២.....២២

២-ការវិវឌ្ឍន៍របស់ក្រសួងធម្មការនៅឆ្នាំ ១៩៩៣.....២៤

៣-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធម្មការឆ្នាំ ១៩៩៣.....២៥

៤-អង្គការលេខ និងវេទនាសម្ព័ន្ធ ចាត់តាំង មន្ត្រីរាជការក្រសួងធម្មការឆ្នាំ ១៩៩៣.....២៦

៥-អំពីមន្ត្រីរាជការ.....២៧

៦-ការបែងចែកអំណាច (កូតា).....២៧

V- វេទនាសម្ព័ន្ធក្រសួងធម្មការ និងសាសនានៅឆ្នាំ ១៩៩៤- ២០០១.....២៧

១-ថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួងពីឆ្នាំ ១៩៩៤ ដល់ ១៩៩៨.....២៧

២-វេទនាសម្ព័ន្ធក្រសួងធម្មការ និងសាសនានៅឆ្នាំ ១៩៩៤.....២៨

៣-មន្ត្រីរាជការរបស់ក្រសួងធម្មការនៅឆ្នាំ ១៩៩៦.....២៩

៤-វេទនាសម្ព័ន្ធក្រសួងធម្មការ និងសាសនានៅឆ្នាំ ១៩៩៨ - ២០០១.....៣០

៥-ខុទ្ទកាល័យ.....៣១

៦-អគ្គនាយកដ្ឋាន និងនាយកដ្ឋាន.....៣១

៧-ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ.....៣៦

៨-មន្ទីរធម្មការ និងសាសនាខេត្តក្រុង..... ៤០

៩-អង្គការព្រឹត្តិការណ៍ ហិរញ្ញវត្ថុ.....៤០

១០-ការបែងចែកកូតា.....៤១

១១-អង្គការលេខក្រសួងធម្មការ និងសាសនាឆ្នាំ ១៩៩៨.....៤២

១២-វេទនាសម្ព័ន្ធក្រសួងធម្មការ និងសាសនាឆ្នាំ ២០០១.....៤៣

១៣-តារាងមន្ត្រីរាជការ ក្រសួងធម្មការ និងសាសនាតាមបណ្តាឆ្នាំ.....៤៤

ជំពូកទី ៣

ការគ្រប់គ្រង និងទំនាក់ទំនងរបស់ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា

I-ការបណ្តុះបណ្តាលព្រះសង្ឃ.....៤៦

១-បញ្ជីវន្តសង្ឃ.....៤៦

២-ពុទ្ធិកបឋមសិក្សា.....៤៩

៣-ពុទ្ធិកមធ្យមសិក្សា.....៥១

៤-ពុទ្ធិកមហាវិទ្យាល័យ.....៥២

៥-ការបំបួសព្រះសង្ឃ.....៥៣

II-ការគ្រប់គ្រងរបស់ស្ថាប័ននានាចំណុះក្រសួងធម្មការ និងសាសនា.....៦១

១-ការត្រួតពិនិត្យលើវត្តអារាមនានា.....៦១

២-ការត្រួតពិនិត្យទៅលើវិន័យរបស់ព្រះសង្ឃ.....៦៤

៣-ការរំលត់អធិករណ៍.....៦៨

៤-ការអប់រំ ផ្សព្វផ្សាយ ព្រះពុទ្ធសាសនា.....៧១

៥-ក្រសួងធម្មការ និងរដ្ឋអំណាច	៧១
III-ការគ្រប់គ្រងលើពាហិរសាសនា.....	៧១
១-នាយកដ្ឋានពាហិរសាសនា.....	៧១
២-ពាហិរសាសនាឆ្នាំ ១៩៩៣-២០០១.....	៧៣
IV-ទំនាក់ទំនងរវាងព្រះសង្ឃ និងសង្គម.....	៨២
១-ព្រះសង្ឃខ្មែរ និងនយោបាយ.....	៨២
២-ព្រះសង្ឃ និងការបោះឆ្នោត.....	៨៥
៣-ព្រះសង្ឃ និងការជួយអភិវឌ្ឍន៍ដល់សង្គមជាតិ.....	៨៨
V-ថវិការបស់ក្រសួងធម្មការ និងសាសនា	៩០
១-ថវិកាចំណាយជាក់ស្តែងរបស់ក្រសួងឆ្នាំ ១៩៩៣-១៩៩៦.....	៩០
២-ថវិកាចំណាយជាក់ស្តែងរបស់ក្រសួងឆ្នាំ ១៩៩៧-២០០១.....	៩០
៣-គម្រោងថវិកាចំណាយរបស់ក្រសួងតាមបណ្តាឆ្នាំ ១៩៩៤-២០០១.....	៩១
VI-ផលវិបាកនានាដែលមានកន្លងមក.....	៩៧
១-ការអនុវត្តមិនចំទិសដៅ.....	៩៧
២-បញ្ហាកង្វះថវិកា.....	៩៨
៣-បញ្ហាអធិការណ៍.....	៩៩
៤-ទីតាំងក្រសួងតូចចង្អៀត.....	១០០
៥-ការរំលោភរបស់ពាហិរសាសនា.....	១០០
៦-កង្វះអ្នកមានសមត្ថភាព.....	១០១
៧-ការឈប់កាន់លទ្ធិពុទ្ធសាសនា ងាកទៅកាន់គ្រិស្តសាសនា.....	១០២
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	១០៧
គន្ថនិទ្ទេស	១១០
បញ្ជីឧបសម្ព័ន្ធ.....	១១៧
ការពន្យល់ពាក្យ.....	១៤០
តារាងរូបភាពលំអ.....	១៤២